

Előszó

Kedves Olvasó!

A környezeti nevelés tágabb témakörében hat változatos tartalmú cikket, továbbá egy tanulmányt és egy könyvismertetést talál az érdeklődő olvasó. A cikkek friss kutatások, megvalósult, illetve kipróbálás alatt álló környezetpedagógiai és szak módszertani megoldásokat mutatnak be. A tanulmány egy korábbi sikeres konferencia-sorozatot idéz vissza, míg a könyvismertetés egy elektronikus tankönyvre hívja fel a figyelmet.

Revákné Markóczi Ibolya és négy szerzőtársa összesen 26 környezet-, és természetismeret, valamint földrajz tankönyvet és a hozzájuk tartozó munkafüzeteket elemezte tartalmi, formai, didaktikai illetve kognitív szempontok szerint. Az elemzés tárgya az energiatudatosság és a megújuló energiaforrások voltak. A kutatás rávilágított arra, hogy a tankönyvírók nagyobb figyelmet kell, hogy fordítsanak a témakörben szándékolt attitűd- és szemléletformálás, illetve a szükséges tudás egészséges egyensúlyának megtalálására.

Kónya György írása középiskolás tanulók környezeti attitűdjét befolyásoló számos tényező közül a diákok nemének és lakóhelyük méretének szerepét elemzi Miskolc térségében. A szakirodalmi előzmények alapján szerző feltételezi, hogy a lányok és a kisebb településeken élők számára fontosabb a környezet, mint a fiúk és nagyvárosban élő társaik számára. A tanulók által kitöltött kérdőívek 12-12 kérdése a környezettudatos viselkedést, az emóciót és a környezeti ismereteket mérték. A kutatás a lányok jobb környezeti attitűdjét megerősítette, de a településméret szerepében nem mutatkozott szignifikáns különbség.

Kövecsesné Gósi Viktória az Erdőpedagógia Projekt hatékonyságát vizsgálja 8-13 éves tanulók körében. Az 5 napos erdei iskola programokra érkezett diákok tudását és attitűdjét mérték: az iskola első és utolsó napján, illetve fél évvel később. A mérések a tanulók ismereteire, érzelmeire, magatartására és mindezek változására irányultak. A vizsgálat során a szerző és tanár társai kérdőíves felmérést, attitűdvizsgálatot, fogalmi térképek és tanulói munkák elemzését alkalmazták. A kérdések témakörei: (i.) szelektív hulladék-gyűjtés és a komposztálás, (ii.) fenntartható fejlődés és ökológiai lábnyom, (iii.) az erdők szerepe.

Rigóczki Csaba az általa kidolgozott Városi Értékek Programja keretében mutatja be a konstruktivista pedagógiát, mint a környezettudatosságot és a lakóhelyi identitást is erősítő pedagógiai megközelítést. Konkrétan, a szerző városi sétákat dolgozott ki, az M-learning és a játékosítás eszközeit is felhasználva az Újpest területén folytatott terepi mozgásokhoz. Az élményalapú tanulást célzó útvonalat 120 középiskolás járta végig, a megfigyeléssel, szóbeli és kérdőíves kikérdezéssel gyűjtött adatok tanúsága szerint pozitív eredménnyel.

Csáki Szabolcs az energiatermelés területén megvalósult innovációk felhasználását mutatja be a környezeti nevelésben. A cél a környezetkímélőbb energiatermelés, amit üzemlátogatásokon és

projektmódszer alkalmazásával sajátíthatnak el a diákok. A projekt eredményei ábrák, számítások és tartamdiagramok. A feladatoknál nem a végeredménynek, hanem főként a közben elvégzett munkának van nevelő hatása. Írás célja, hogy a pedagógus olvasónak is ötletet és segítséget adjon, amikor hasonló új feladatokat és módszereket alkalmaznak a környezeti nevelésben.

Nagy Éva a biológia tantárgy középiskolás kerettanterveiben elemezte a biológiai sokféleség megőrzésének témakörét. Azt vizsgálta, hogy a 10-12. évfolyamon milyen aktuális tartalmak fordulnak elő, ezek közül mi tekinthető korszerű ismeretnek a faji diverzitás terén. (A biológiai sokféleség nem azonos a létező fajok számával, hanem minden populáció fenntarthatóságát is vizsgáló, komplex fogalom.) Az elemzés négy különböző iskolatípus kerettanterveit elemzi, figyelemmel arra is, hogy milyen gyakori a szerző által fontosnak ítélt 12 szakkifejezés előfordulása.

Farkas Andrea tanulmánya egy korábbi az éghajlatváltozáshoz kapcsolódó országos konferencia-sorozatnak és ifjúsági tudásbővítő hálózatnak állít emléket. Az évenkénti Magyarországi Klímacsúcsok rendezése mellett a Klíma Klub fénykorában 11 ezer regisztrált taggal tartott kapcsolatot és vont be akcióiba. Ezek között elsősorban a több fordulós internetes ismeretterjesztés és 11 ezer facsemete megvásárlása és elültetése érdemel kiemelés. A programok szakmai háttérét reprezentatív hazai tudósgárda segítette.

Végül, a könyvismertető *Munkácsy Béla* Energiaföldrajz és energiatervezés című, az ELTE kiadásában megjelent új egyetemi tankönyvét mutatja be, amely a földrajz nézőpontjából tartalmazza a fenntartható energiagazdálkodás aktuális ismeretanyagát. A tárgyi tudás átadásán túl, a jegyzetben az ismeretek szintetizálására, az összefüggések felvázolására, és a környezettudatos szemléletmód terjesztésére is figyelmet fordít a szerző. A kötet számítógép-képernyőre optimalizált változatban mindenki számára ingyenesen elérhető, letölthető. (Az ismertetés szerzője Csontos Csaba Péter.)

2018. október 1.

Prof. Dr. Mika János, a szám szerkesztője